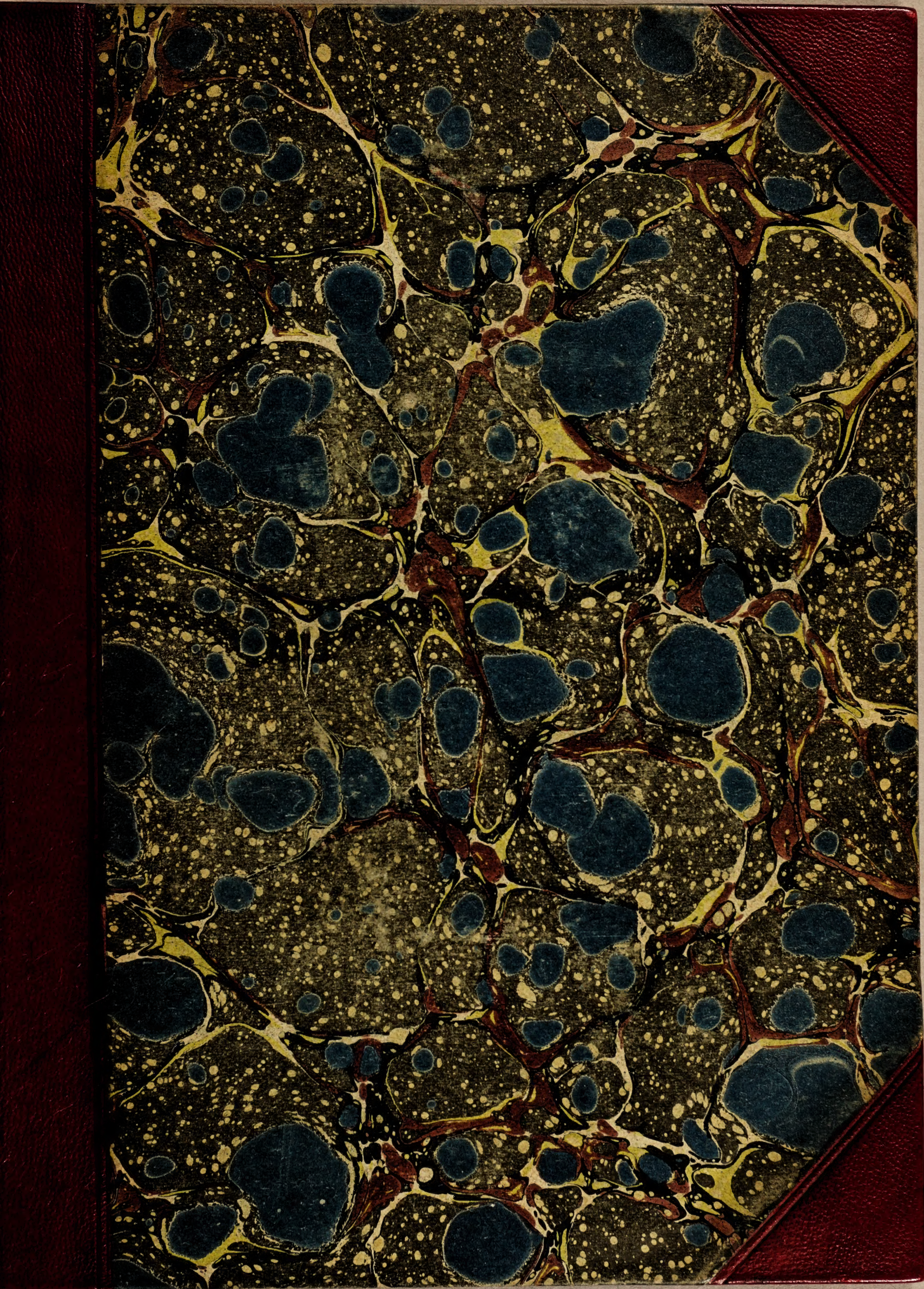
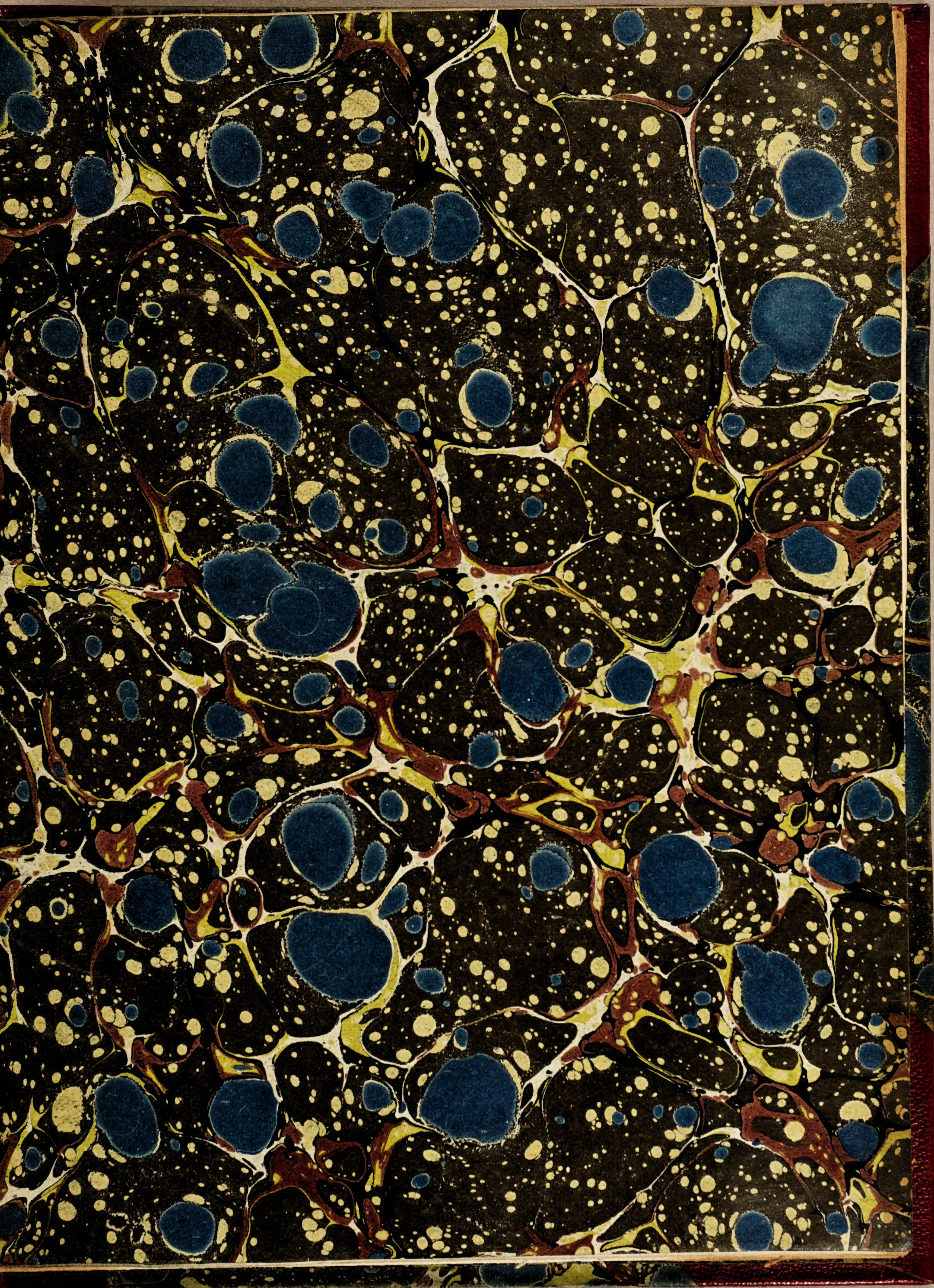
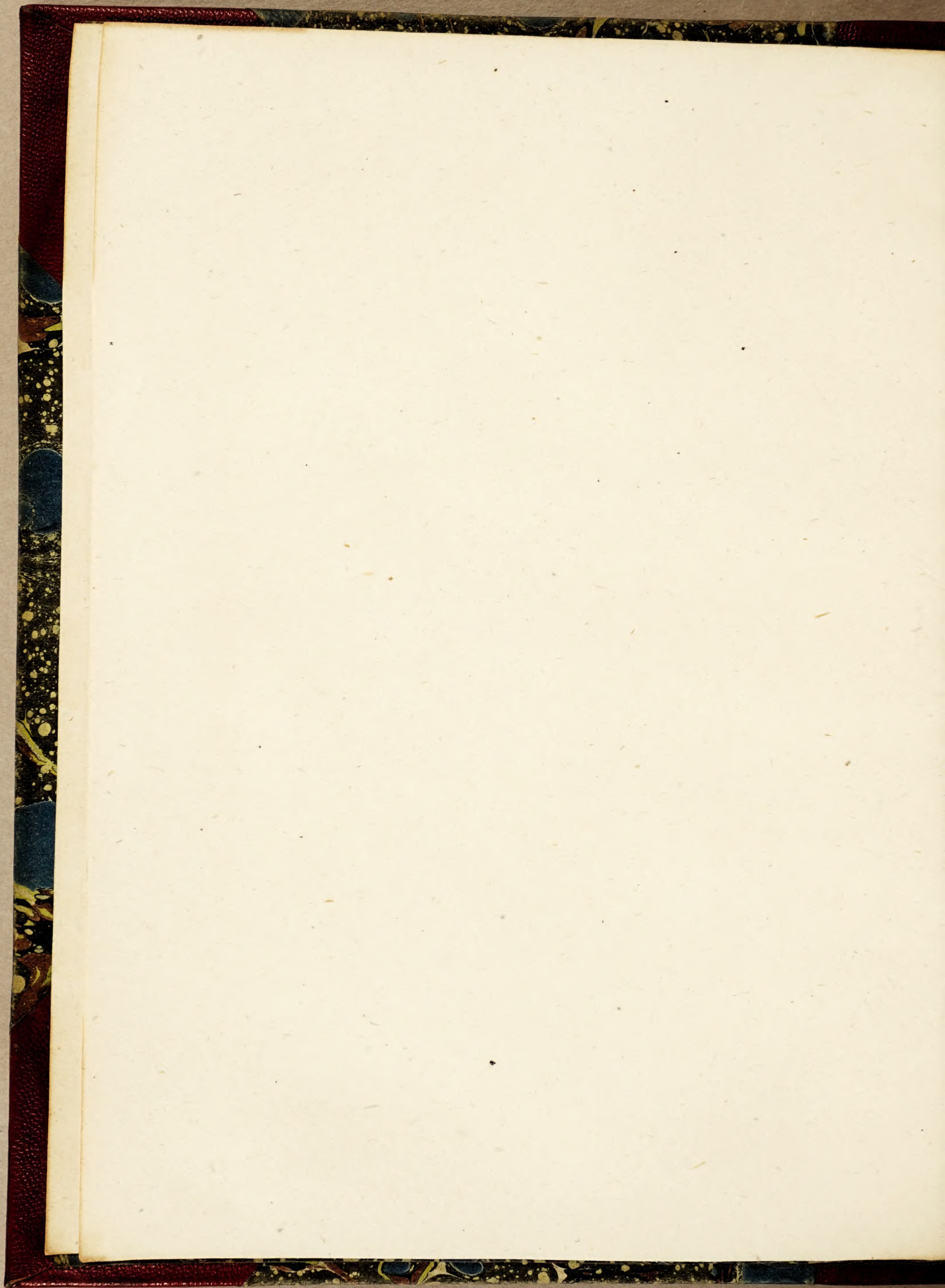
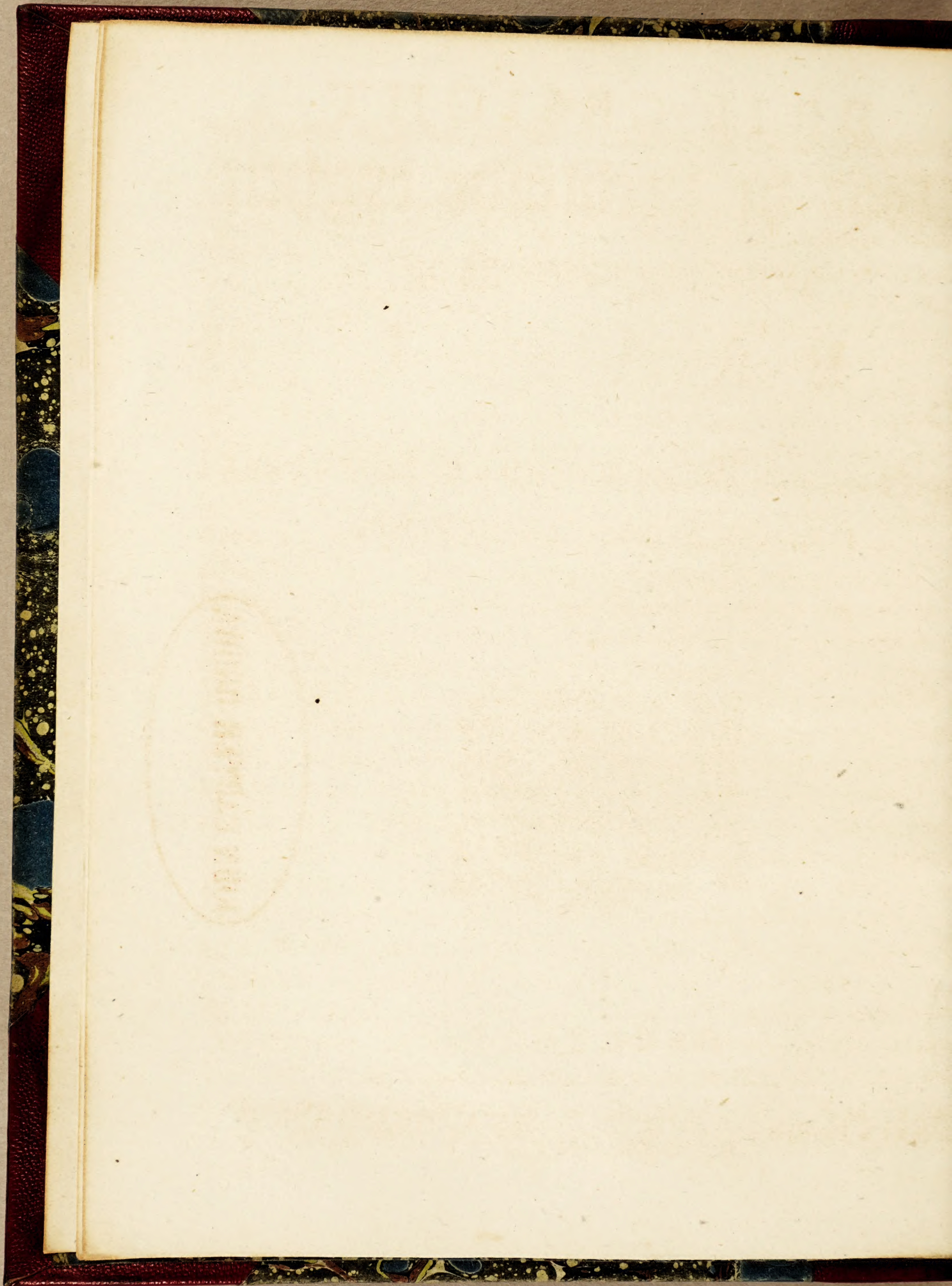

GAUDEO.

BRIL-GESICHT

Voor de verblinde eyghen

baetsuchtige Handelaers op

BRASIL.

By Forme van Advijs door een Lief-hebber van't

Vaderlandt geschreven aen synen Vriendt.

GEDRVCKT

Na de Geboorte ons Heeren en Salighmakers Jesu Christi
Op het Jaer/ 1638.

MYN HEER:

Hoe-wel ick mijn selven in de saecken vande West-Indische Compangie/ so veel doendelijcke is/ stil houde/ aensiende met patientie/ ende met verwonderinghe/ hoe de selve Comedie noch sal af-loopen/ Soo en kan ick nochtans niet laten/ V. E. als een Lief-hebber van't lieve Patria, daer van de Compangie geen kleyne steunsel is/ vant gene my ter ooren komt een weynig mede te deelen/ ter goeder trouwen in oprechte eenvoudicheydt/ nochtans alsoo/ dat ick een Mensche zijnde/ oock mijn ghebreecken hebbe/ ende daer door te lichter soude konnen dwalen. Dan dit waer mijn wenschen/ dat inde advijsen vande Compangie principael/ aen-gaende de saecken van Brasil/ alle consulten soo mochten gestelt zijn/ dat niemant voor eerst op hem selven/ ende ten tweedē op de Compangie sach/ maer dat die gene die daerinne te seggen hebben/ eerst op het voordeel vande Compangie/ ende daer na soo't haer geoorloft ware/ oock neffens andere/ voor haer selven mochten sorgen. Wat sal ick segghen? ick houde het daer voor/ dat het de Compangie ende de Participanten/ meerder kosten sal ende alreede gekost heeft de Handelinge aē de Compangie te brengen/ die haer na den Octroye toe-komt/ ten besten vande Participanten met het open ende vry stellen van den binnenlantschen handel in Brasil/ dan het haer ghekost heeft/ het selve Lant vanden Coningh van Spangien te winnen/ oorsaecke dat de Compangie in't winnen van't Lant eenparigh/ ende als eenen Man stonden tegen haren Vyant van buyten/ daer sy nu van binnen oneenigh zijnde den eenen den anderen verhinderen/ ende die het recht meynen/ van den anderen die syn eyghen baet soeckt op't uyterste sonder hope van accommodatie/ wort teghengestaen:

gestaen: Ey lieve/ wie zijn doch die gene die den open handel so seer drijven? zijnt niet alle ofte meest Handelaers hier vant Lant/ die onder de Compangie niet ghesacyt hebben/ maer vele oock publicque vyanden vande Compangie zijn/maer nu daer avance te doen is/ voeghen hun by de andere soorte/ om de Compangie het hare af te mayen/op datse den Coning van Spangien wederom en aen syn Brasil mochten brengen/so zijnder nevens die selve oock een groote menighte van binnen/ die de Compangie haer voordeel behooren te soecken/ die hare eyghen Cassen gevolt hebben/ uyt de profijten die de Compangie ende de Participanten toe quamen/ de eene ende de andere ende verscheyden persoonen overcstemmen/ induceren ende mis-leyden vele andere die het niet diep genoegh ofte met een ander oogemerck insien. Die questie is niet so seer over den open handel ten principalen/ als wel over het verkeert gebruyck van dien; Want by aldien de recognitien die de Compangie treckt waren inghestelt alleen by die gene/ die het recht ende inkomen bewaren (geen eygen particuliere intrest daer in hadden bevordert/ ende oock wel treffelijcken gegoudeert) ende dat als-dan de selve profijten ende recognitien eenigsints konden Egaleeren de lasten vande Oorloge ende defentie der selver Landen/ datter oock wat mochte over schieten voor de patientighe Participanten (daer onder vele niet handelende Weduwen ende Weesen zijn) ick soude eenighe redenen konnen vinden den open Handel toe te staen/ maer dewijle de selve recognitien/ ende beneficien zijn gestelt/ mede met advys ende na alle apparentie van't meerendeel der eygen Handelaers/ ende dat noch te inpertinenter is/ door die gene die volgens haren Eedt het recht der Participanten behooren te bewaren/ daerom gedoleert hebben als noch te hooge gestelt/ ende dat in sulcken tijt/ als de Compangie over de dertich Tonnen Gouts Jaerlijcks moeste hebben/ de selve recognitien ter nauwer noot het vierendeel kosten uyt-brenghen/ sulcks datse Jaerlijcks over de twintich Tonnen Gouts daer soude moeten by legghen/ het welcke de apparente ruyne vande

Compangie moste veroorsaecken/ alsoo de Compangie door den langduyrigē ende moetwilligen tegenstant vande Portugesen alreede uytgemergelt was / die geen middel hadden by haer selven/ maer nu voortaen uyt de Negotie die God de Heere de Compangie hadde geopent mosten werden ghevonden/ het welcke beyde partyen inde Compangie wel verstonden/ den eenen willende het selve vinden uyt de eerste ende apparentste profijten van die suyckeren / die door den langhen tijt by de Portugesen waren versamelt ende ghereet lagen/ die in seer kleynen ende leegen prijs waren ghekomen / daer en teghen alle behoeften seer extrem duyr/ sulcks dat de Compangie in die tijt naer't veroveren van Pariba, hier voor twee Tonnen Goudts inkoops in Suyckeren hadde binnen s'Jaers konnen bekomen over de twaelf tonnen goudts/ het welcke haer Ribben wat soude gestijft hebben/ dan dese heylsame salve heeft sy naer haer langduyrige sieckte niet mogen genieten / ende is andere / ende vreemde/ ja hare vyanden ten deele geworden / gelijck tot noch toe gevolght / ende voor hare H. M. gebleken heeft / maer ten meestendeele ghekomen in handen van die gene / die in/ aen/ ende ontrent het bewint saten/ voor-gevende dat sonder den open handel de Compangie geruyneert was/ alsoo het selve den eenigen middel was / soo sy seyden / om het Lant te Cultiveren ende te populeeren/ laet nu eens de Compangie alleene vechten ende Oorloghen/ om het Lant vorder te suppeeren ende te conquesteren/ souden die dese profijten niet ghepast hebben / om hare saecke te beter uyt te voeren? Neen / neen/ neen/ de populateurs van Brasilien mosten dese ende de volgende profijten hebben / ende de goede Compangie met hare recognitien te vreeden zijn/ welcke recognitien het vierde part niet bedroegen van't gene sy mosten hebben. Wat populateurs? namentlijck / kale Factoors/ ende haers gelijcken / in kleynen getale uytghesonden van haer rijcke ende machtige/ende kennisse van alle saken hebbende/ Meesters/ die haer selven in korten tijt so verrijckt hebben / datse baender-Heeren gelijck zijn geworden / Ingenien koopende als

oft Duyvekooten waren/ wat moetẽ dan de Meesters van desen Hoywagen ghekregen hebben / als men dit leyt / dan antwoort men ons / dat is verby / 'tis te laet daer van te spreken. Dan of sulcks te laet is / geve ick u E. te bedencken / ick bekenne/ indien hun maer als een spolium ofte buyt halen waer gheweest / daer mede de buythaelders als voor eene reyse waren t'huys gekomẽ/ het ware dan maer so vele schade. Dan de Luys is daer mede in de Pels geset/ ende de Verckens loopen int koorn / die het goede Koorn op eten/ gevende den Lantman tot betalinge synen vuylẽ dreck/om voor syn verlies vant koorn syn Lant weder daer mede te mesten. Ende gelijck nu de Ho:Mo: Heeren Staten Generael/ door hare verscheyden Resolutien verboden hebben / de selve Swijnen uyt des Lantmans Koorn te drijven/ so schreeuwen de selve Swijnen met hare gheinteresseerde Meesters als magere Verckens / teghens de verscheyde Resolutie van hare Ho: Mo: inducerende op hare Wijse/ Hooghe ende Leege Persoonen hier ende daer te Lande / ende also die soorte van Lieden in Brasil de meeste ende machtighste te zijn / die de meeste goederen in handen hebben/ dreygende de Compangie/ dat sy haer sullen uytduyren/ alwaert dat sy t'elckemael om negen schellingen en een half souden geven/dat de Compangie op thien schellingen stelt: O arme Compangie/ die gebraveert wort vã die gene die sy selfs opgevoedet heeft/ op dat de Compangie aen geen verkoop soude komen/ 'tis nu sulcks / V. E. ende andere/ sout my konnen antwoorden/ dat de Heer van Ceulen uyt Brasil schrijft aende Negenthiende/ dat de Compangie sonder middelen het selve niet kan uytvoeren/ hy schrijft seer wel/ hy wiste hoe de Casse ende Compangie door syn E. vertreck was ghestelt / dan dit wist syn E. niet / dat naer dat de Resolutien vande Heeren Staten Generael waren uytghekomen/ de Handelinghe voor de Participanten te behouden/ datter een derdendeel Capitael is verhooght makende boven de vijf-en twintich Tonnen Gouts / welcke somme so die wel aenghelegt wort voor de Participanten / met een weynigh credijts

daer

aer by te gebruycken / sy alle zwaricheyt/ met Gods hulpe / kan
e boven komen/ dat sonder malitie moste geschieden/ dat ick niet
n hope/ ende dat God de Heere, ende de Heere Staten Generael
genadigh willen verhoeden/ of datmen de selve resolutien we-
derom soude veranderen / doende de wille der eygen-batighe
Negotianten / prefererende de Huyrlinghen ende Factoors/
voor de Participanten/ estimerende het mest vande Verckens
meerder als het Koorn/ daer sy mede gemest worden / so soude
de laetste dwalinge erger zijn dan de eerste/ ten is niet vreemt/
en kan ooek niet missen / soo langhe dese Facteurs populatie
duyrt/ende dat die den pyp niet en worden gebroken/of sulcke
Liedekens ende Toonen sullen noch al meer uyt Brasil over-
komen: Dan ick hope ende vertrouwe God, dat wy in ses
Maenden/ indien de Cameren haer devoir doen mette pennin-
gen die sy hebben bekomen/ sendende aen d'eene zijde alle noo-
dige behoeften voor ons volck / op dat sy die uyter handen van
de Lombaerts populateurs niet en behoeven te koopen / ende
aen d'ander zijde suffisante Cargesoenen om Retouren van suyc-
keren daer voor te bekomen / wel andere tijdinge sullen hooren/
principael alsoo d'advysen van Brasil van een gantsch schoon
Gewas van suyckeren / so voor handen was / ende Gods te voo-
ren Jaerlijcks sal toenemen/ te meer/dewijl de Suycker Landen
door de langduyrige Oorloge stil gelegen hebben ende gerustet /
nu te meerder sullen uytgeven/ etc.

FINIS.

